

ASOCIAȚIA ARHEO VEST
TIMIȘOARA

ARHEOVEST

II₁

-IN HONOREM GHEORGHE LAZAROVICI-

Interdisciplinaritate în Arheologie

Timișoara, 6 decembrie 2014

JATEPress Kiadó
Szeged
2014

Editori:

Sorin FORȚIU
Adrian CÎNTAR

Consilier științific:

Dorel MICLE

Coperta: Gloria VREME-MOSER, www.ideatm.ro

Foto copertă: Ovidiu MICȘA

Această lucrarea a apărut sub egida:

**Asociația
ArheoVest
Timișoara**

**CONSILIUL
JUDEȚEAN
TIMIȘ**

© **ArheoVest, Timișoara, 2014**

Președinte Lorena VLAD

www.arheovest.com

referință
bibliografică

ISBN 978-963-315-228-7 (Összes/General)

ISBN 978-963-315-220-1 (Vol. 1), ISBN 978-963-315-221-8 (Vol. 2)

Avertisment

*Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine în totalitate
autorilor.*

IN HONOREM

PROF. UNIV. DR. GHEORGHE LAZAROVICI

Născut în 13 septembrie 1941, în satul Milcoveni, comuna Berliște, județul Caraș-Severin, Gheorghe Corneliu Lazarovici, urmează, în perioada 1948–'62, cursurile generale, profesionale și liceale în orașul Reșița. Începând cu anul 1962 ia contact cu lumea academică prin înscrierea la cursurile din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, pe care, sub îndrumarea unor ilustre modele precum Constantin Daicoviciu, Hadrian Daicoviciu, Kurt Horedt, Mircea Rusu, Ioan I. Rusu, sau Nicolae Vlăsa, le finalizează cu examen de licență în anul 1968. Studiile doctorale, urmate tot în cadrul universității mai sus menționate, sunt finalizate prin susținerea lucrării de doctorat cu titlul *Neoliticul Banatului* în anul 1979, o primă lucrare a arheologului Gh. Lazarovici în care sunt integrate și metode de cercetare specifice altor domenii, conexe arheologiei, precum matematica sau informatica aplicată.

În timpul studiilor doctorale îi este oferită o oportunitate rară pentru acea epocă, materializată prin *bursa Herder*, astfel că, în anii 1971–'72, studiază în cadrul *Institut für Ur- und Frühgeschichte der Universität Wien* sub îndrumarea savantului Richard Pittioni, abordând ca și temă de cercetare “*Problema neoliticului sud-est european și legăturile cu Anatolia*”.

Sub aspectul cercetărilor de teren, contactul cu săpătura arheologică se realizează încă din timpul liceului prin participarea pe numeroase șantiere din județul Caraș-Severin precum Zorlențu Mare, Berzovia, Colțan, Ramna sau Greoni, adesea în calitate de restaurator, iar mai apoi de student.

În cei peste 40 de ani de carieră, arheologul Gheorghe Lazarovici a condus peste **100 de șantiere arheologice**, unele dintre acestea fiind de o importanță însemnată în definirea neoliticului bănățean sau transilvănean. Demne de menționat sunt șantierele de la Gura Baciului (jud. Cluj), care definește grupul cultural eponim și care a beneficiat de o monografie complexă distinsă în anul 1995 cu *Premiul Academiei “Nicolae Bălcescu”*; șantierul de la Parța (jud. Timiș) cu descoperirea importantului sanctuar, ansamblu arhitectural neolitic unicat în România și cu puține analogii în lume; șantierul de la Gornea (jud. Caraș-Severin), cu publicarea unei serii

monografice de referință pentru arheologia bănățeană, o serie de șantiere precum Bucovăț (jud. Timiș), Iclod sau Cheile Turzii (jud. Cluj) în urma cărora au fost definite grupurile culturale eponime. Împreună cu Cornelia-Magda Lazarovici, Gheorghe Lazarovici este distins cu **Premiul “Vasile Pârvan”** al Academiei Române pe anul 2006 pentru lucrarea *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. I. Neoliticul*.

De o reală contribuție în vederea înțelegerii manierei de funcționare a societăților preistorice au fost cercetările interdisciplinare materializate printr-o serie de expediții arheologice precum:

1. cea de la *Volos* (Grecia) din 1972, sub tutela profesorului Vladimir Milojević, unde ia contact pentru prima dată cu metoda săpăturilor în suprafețe și, cel mai important, prelucrarea materialului arheologic utilizând baze statistice;
2. expedițiile desfășurate în colaborare cu John Nandris vizând **identificarea surselor de obsidian (1974)** sau cele de **etnoarheologie** privind locuirile umane din zonele înalte, care au urmărit deslușirea modelelor de viață în zona de munte, modelarea matematică a datelor etnoarheologice culese și constituirea de baze de date;
3. **expediția pentru sursele de silix** (1986–'91), în colaborare cu geologul Iuliu Boboș, în zone precum Valea Carașului, Valea Dunării, Munții Apuseni, Clisura Dunării sau Valea Timișului;
4. **identificarea surselor geologice litice folosite în neo-eneolitic** (2003), în colaborare prof. univ. dr. Corina Ionescu (Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca) și prof. univ. dr. Gheorghe Trâncea (Universităt Wien), în zone precum Valea Begheiului, Întorsura Buzăului, Valea Tarcăului, Lacul Roșu;
5. **expediția pentru sursele de cupru (Banat)** în colaborare cu Universităt Heidelberg în anul 1992.

Cea mai mare parte a rezultatelor cercetărilor arheologice au fost publicate în cadrul a **15 cărți de specialitate**, de autor sau în colaborare, **5 cataloage sau atlase tematice**, **80 de sinteze**, **55 de lucrări analitice**, **70 de articole cu publicare de materiale**, **38 de lucrări cu caracter interdisciplinar** și **6 micromonografii**, dintre care menționăm, *Gornea, Neoliticul Banatului, Cultura Vinča în România, Gura Baciului, Metode și tehnici moderne de cercetare în arheologie, Parța. Monografie arheologică, Introducere în arheologia*

informatizată sau *The neo-eneolithic architecture in Banat, Transilvania and Moldova*.

Totodată sub auspiciile cercetării interdisciplinare se înscriu și prospecțiunile geofizice aplicate în arheologie, utilizând metoda rezistivității electrice, metoda cu raze gama sau neutroni aplicate pe o serie de situri din Banat și Transilvania. Luând contact, încă de timpuriu, cu forurile de cercetare occidentale, bazate pe interdisciplinaritate, profesorul Gh. Lazarovici inovează și metodologia de procesare a materialului arheologic, realizând, împreună cu matematicieni și informaticieni din forurile academice clujene, prima bază de date destinată în totalitate în arheologiei, ZEUS, a cărei structură și concept rămân actuale și astăzi.

Nedorind ca rezultatele arheologiei interdisciplinare să rămână la nivel de pionierat în cercetarea arheologică românească, acesta hotărăște diseminarea informației, astfel organizează între 1985 și 1991 patru mese rotunde și o secție în cadrul Simpozionului Național CONDIF cu subiectul *Informatica în arheologie*, între 1988 și 2002, 14 seminarii naționale de arheometrie sub numele generic de *Arheometrie în România* iar între 1994 și 2002, opt seminarii în cadrul Seminarului Național de Etnoarheologie.

Activitatea domnului Gheorghe Lazarovici se leagă de asemenea și de știința muzeografică și muzeologică, acesta parcurgând toate etapele acestor domenii de la funcția de restaurator al Muzeului Banatului Montan din Reșița (1962–'63), până la cea de Director al Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei (1993–'97). Cunoscând rigorile acestei profesii organizează o serie de puncte muzeale, expoziții sau secții de istorie străveche la Muzeul din Reșița (1959–'64), la Gornea prin organizarea muzeului sătesc (1968), la Iclod organizează muzeul școlar, apoi cel sătesc și al săpăturilor de la Iclod (1973, 1980), Muzeul din Miercurea Ciuc (1988), Muzeul Carpaților Răsăriteni (1994), Țaga prin muzeul sătesc și parcul arheologic cu reconstituirea unei locuințe neolitice și a dependințelor, Muzeul Banatului Montan din Reșița (2000), expoziția "*Magie și artă cucuteniană*" itinerată în orașe precum Cluj, Sibiu, Alba-Iulia, Caransebeș, Timișoara, Drobeta Turnu Severin, Slatina, Bistrița sau Baia Mare. Un aport important în zona activitate muzeală bănățeană o reprezintă reconstituirea sanctuarului neolitic de la Parța în cadrul expoziției de preistorie a Muzeului Banatului din Timișoara.

Activitatea didactică a profesorului Gheorghe Lazarovici debutează în anul 1992 acesta fiind cooptat în colectivul Facultății de Istorie din cadrul Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca ca profesor asociat, conducând cursurile seminarului de *Artefacte neo-eneolitice*. Începând cu anul 1975 și până în anul 2002, cu întreruperi, a activat ca lector de programe de instruire pentru informatică și matematică în arheologie în cadrul Centrului de Perfecționare al Ministerului Culturii. Tot în calitate de profesor asociat predă cursul de *Metode moderne de cercetare în arheologie*, în cadrul Facultății de Istorie a Universității “1 decembrie 1918” din Alba-Iulia. Între 1998 și 2001 ocupă funcția de profesor în cadrul Universității “Eftimie Murgu” din Reșița și a Universității Banatul din Timișoara conducând lucrările cursurilor de *Istorie Veche a României, Informatică Aplicată* sau *Artă și arhitectură neo-eneolitică*. Din anul 2002 este conducător de doctorate în cadrul Universității “Lucian Blaga” din Sibiu.

Profesorul Gheorghe Lazarovici, intuind oportunitatea creată prin coagularea unui colectiv tânăr în cadrul **Facultății de Litere, Istorie și Teologie, Secția Istorie, a Universității de Vest din Timișoara**, precum și din actuali sau foști studenți, a căror prime rezultate în domeniul arheologiei peisajului i-au recomandat în comunitatea științifică românească, susține înființarea a programului de masterat **Arheologie Interdisciplinară**, în anul 2008, în cadrul facultății menționate. Astfel, masteranzii au avut ocazia întâlnirii cu profesorul Gheorghe Lazarovici prin intermediul cursurilor de *Etnoarheologie, Metode și Tehnici de Săpătură Arheologică, Artă și Arhitectură neo-eneolitică*.

În virtutea recunoașterii contribuțiilor aduse științei de-a lungul întregii sale cariere, în anul 2004, domnul Gheorghe Lazarovici primește distincția **Ordinul Meritul Cultural, gradul ofițer H**, pentru cercetare științifică. De asemenea, de-a lungul timpului, el a fost acceptat în cadrul mai multor foruri științifice dintre care amintim Comisia Națională de Arheologie (membru), Institutul Român de Tracologie (cercetător), Comisia Europeană de Neolitic (membru), Comisia Muzeelor și a Colecțiilor din cadrul Ministerului Culturii (vicepreședinte) sau Asociația Arheologilor Europeni (membru fondator). În anul 2014, primește distincția onorifică **Crucea Munților, Clasa I**, oferită de Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei.

Având în vedere înalta ținută profesională, materializată printr-o prodigioasă activitate de cercetare în domeniul arheologiei dar și activitatea didac-

tică efectată la cel mai înalt nivel, precum și meritele deosebite avute la cunoașterea civilizațiilor preistorice de pe întreg teritoriul țării, cu precădere din zona Banatului, Gheorghe Lazarovici reprezintă, fără îndoială, unul din cei mai mari arheologi ai României, contribuind decisiv la progresul acesteia.

Însă dincolo de incontestabilele calități științifice, în spatele tuturor acestor reușite stă un OM. Un om de un mare caracter, de o onestitate și o omenie rarisimă, care niciodată nu a închis ușa nimănui, formând și îndrumând, de-a lungul anilor, numeroși tineri pe calea arheologiei. Ajuns acum la o frumoasă vârstă, având în spate o carieră plină de realizări, la care suntem convinși că se vor adăuga și altele în anii ce vor veni, domnul Gheorghe Lazarovici merită cu prisosință respectul și omagiul nostru.

Timișoara,
10.11.2014

Lorena Vlad
Președinte Asociația ArheoVest
Timișoara